

Persdossier Re\turn

PERSBERICHT: Expo Re\turn – 13 portretten over vrijwillige terugkeer

Fedasil opent op 20 september in het Wintercircus in Gent de tentoonstelling Re\turn, een expo die het complexe verhaal van vrijwillige terugkeer belicht. Fotograaf Carl De Keyzer en journaliste Catherine Vuylsteke realiseerden in opdracht van Fedasil dertien indringende portretten van mannen, vrouwen en gezinnen die terugkeerden naar hun land van herkomst. Het gaat om mensen uit de hele wereld: van Armenië tot El Salvador, van Rwanda tot de Balkan.

Tentoonstelling
Fedasil \ beelden Carl De Keyzer

20.09 > 23.11.2025
Wintercircus Gent

Re\turn
Verhalen van vrijwillige terugkeer

Over vrijwillige terugkeer en re-integratie heeft het grote publiek vaak geen of een erg onvolledig beeld. Met deze tentoonstelling wil Fedasil hierover een eerlijk, realistisch en genuanceerd beeld schetsen. De tentoonstelling geeft een journalistieke en artistieke inkijk in het niet altijd proces van opnieuw thuiskomen. De getuigenissen en foto's tonen dat terugkeer geen zwart-witverhaal is. Het gaat over hoop en verlies, over familie en identiteit, over wat het betekent om opnieuw te beginnen.

Fotograaf Carl De Keyzer bezocht in 2021 – in opdracht van Fedasil en met de hulp van Caritas International en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) – acht landen: Armenië, Noord-Macedonië, Servië, Kosovo, Albanië, El Salvador, Brazilië en Rwanda. Het doel van de reis: vastleggen hoe terugkeerders, eenmaal terug thuis, opnieuw beginnen. Zijn werk is nu voor het eerst te zien op deze expo in Gent. De foto's van Carl De Keyzer gaan hand in hand met de verhalen van journaliste Catherine Vuylsteke. De beelden en teksten vormen samen een sociaal en maatschappelijk relevant document dat verder reikt dan de actualiteit.

En waarom de 'l' in de titel van de tentoonstelling? Met het schuine streepje krijgt het woord 'return' een tweede laag. Het suggereert niet alleen een terugkeer, maar ook een nieuwe wending in het leven, een herstart.

Pieter Spinnewijn, directeur-generaal van Fedasil: *“Vrijwillige terugkeer is een essentieel onderdeel van onze opdracht. Het biedt mensen die geen toekomst hebben in België een waardige en menswaardige manier om opnieuw te beginnen in hun land van herkomst. Met de expo Re\turn willen we tonen wat vrijwillige terugkeer écht betekent in het leven van mensen. Zo hopen we dit weinig bekende verhaal dichterbij het publiek te brengen.”*

Nils Baetens, verantwoordelijke Toekomstoriëntatie bij Fedasil: *“De bezoekers van Re\turn ontdekken dat achter elke terugkeer een uniek verhaal schuilgaat. Enerzijds is er de hoop en blijdschap om familie en vrienden terug te zien en een nieuw leven op te bouwen, anderzijds kampen terugkeerders soms met een gevoel van falen en hebben ze het moeilijk om (opnieuw) hun plek te vinden. Dat is wat we met deze expo willen laten zien: menselijke verhalen van levens onderweg, tussen hoop en verlies.”*

Van 20 september tot en met 23 november 2025 kan je Re\turn elke dag gratis bezoeken in het Gentse Wintercircus. De vernissage van de tentoonstelling is voorzien op vrijdag 19 september vanaf 16 uur, in aanwezigheid van minister van Asiel en Migratie Anneleen Van Bossuyt en Pieter Spinnewijn, directeur-generaal van Fedasil,.

Fedasil organiseert geleide wandelingen aan deze expo voor groepen die meer willen leren over de verhalen achter de foto's en vrijwillige terugkeer. De deelnemers krijgen meer inzicht in de verschillende aspecten van vrijwillige terugkeer. Een geleide wandeling aanvragen kan door een mailtje te sturen naar vrijwilligeterugkeer@fedasil.be.

Deze expo kwam tot stand in samenwerking met Caritas International en IOM en met de steun van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie, AMIF.

Praktische informatie

Tentoonstelling: Re\turn - Verhalen van vrijwillige terugkeer

Locatie: Wintercircus, Lammerstraat 13, 9000 Gent

Toegang: gratis

Meer info: [link](#)

Niet voor publicatie: Journalisten die graag ter plaatse komen voor beelden, interviews en toelichting, zijn welkom na afspraak op vrijdag 19 september vanaf 14 uur.

Over vrijwillige terugkeer

Sinds 2001 coördineert het federaal agentschap Fedasil de Belgische programma's voor vrijwillige terugkeer, samen met de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en Caritas International. Voor vertrek krijgen terugkeerders persoonlijke begeleiding en een beperkte terugkeerpremie; na aankomst ontvangen ze praktische re-integratiesteun. Re-integratiesteun is steeds op maat van de terugkeerder. Het lokale IOM-kantoor of de partner van Caritas International in het herkomstland begeleidt terugkeerders na aankomst bij hun re-integratieproject.

Een opvallende recente tendens is de sterke stijging in het aantal **Syrische terugkeerdossiers**, sinds de val van het regime Assad. Intussen staat Syrië op een derde plaats in de terugkeercijfers. Stap voor stap wordt het aanbod er uitgewerkt.

Lokale partners helpen bij het vinden van huisvesting, het opstarten van een zaak of de behandeling van medische problemen. In 2024 werd in maar liefst 76 landen re-integratiesteun verleend. De helft van de vertrekkers was zonder wettig verblijf in ons land, ruim een kwart waren uitgeprocedeerde asielzoekers; de rest zat nog in de asielprocedure.

Enkele cijfers en vaststellingen rond vrijwillige terugkeer

- **3.267** personen keerden in 2024 vrijwillig terug naar hun land van herkomst – **11% meer** dan in 2023.
- In de eerste helft van 2025 gaat het om 1.593 personen, met **Brazilië, Moldavië en Syrië** als belangrijkste bestemmingen.
- Families vormen de helft van alle terugkeerders.

Profiel van terugkeerders (2025, jan–juni)

- 42,6% migranten zonder wettig verblijf
- 28% uitgeprocedeerde asielzoekers
- 29,4% asielzoekers in procedure

Re-integratiesteun (2024)

- Driekwart van de terugkeerders kreeg re-integratiesteun, vaak in de vorm van financiële hulp om een zaak te starten, medische opvolging of sociale begeleiding.
- Na terugkomst blijft er nog een jaar lang begeleiding door lokale organisaties, zodat terugkeer niet het einde maar een nieuw begin betekent.
- 1.585 dossiers voor re-integratiesteun in 2024, goed voor **2.482** personen.

- Top 5 bestemmingslanden voor re-integratie: Brazilië (690), Moldavië (405), Georgië (165), Turkije (130), Colombia (115).
- Extra aandacht voor kwetsbare groepen: medische begeleiding, sociale begeleiding en specifieke trajecten voor niet-begeleide minderjarigen.

De terugkeerders

Tientallen miljoenen mensen zijn anno 2025 weg van huis. Gevlucht, verdreven, vertrokken. Sommigen stranden in Europa, hopen op vrede, kansen, een toekomst. Velen keren uiteindelijk vrijwillig terug – omdat blijven geen optie bleek.

Dat geldt ook voor de 13 mensen die in Re\turn geportretteerd worden. De tentoonstelling toont de gezichten en verhalen achter de cijfers. Levens onderweg, tussen hoop en verlies. Terug is zelden het einde van een verhaal.

Maak kennis met enkele protagonisten van dit verhaal: Igis, Marilda en Hovhannes.

Igis (Albanië): “Mijn tijd in België heeft me fundamenteel veranderd”

“Ik was zestien toen ze me zagen praten met een meisje. In een oord als Shkoder is dat gevaarlijk. Mijn ouders werden belaagd. Als ik niet met haar trouwde, zouden ze me vermoorden. Ik vluchtte naar België, maar kreeg geen asiel. Niemand geloofde mijn verhaal. Ik leerde Nederlands, maakte tal van vrienden en volgde een koksopleiding in Antwerpen. Een nieuwe wereld ging voor me open, tot Covid alles bedierf. En toch. België heeft me veranderd: ik leerde wat vrijheid is, en dat je iemand bent door wat je doet, niet door je bezit.”

Marilda (Brazilië): “Een deel van ons is nooit uit Brussel vertrokken”

“Ik werkte vanaf 2009 als schoonmaakster in België, mijn zoon kwam tien jaar later. Hoewel we erg goed waren ingeburgerd, dwong de pandemie ons tot vertrek. In 2021 vestigden we ons in Trindade, om ons over mijn zieke moeder en zus te ontfermen. Die zorg is slopend. We leven van de verkoop van taarten, maar daar is amper tijd voor.

Ik heb het gevoel dat ik in het verkeerde land geboren ben, zoveel blijf ik van Brussel houden. Voor God me tot zich roept, wil ik er nog een keer naar toe.”

Hovhannes (Armenië): “Ondernemen is veel moeilijker dan het lijkt.”

“Ik kwam in 2005 naar België, van mijn loon in de conservenfabriek thuis viel niet te leven. Vaak werd ik betaald in blikjes en sapjes, die ik dan moest verkopen. 14 jaar lang had ik allerlei baantjes in België. In 2009 vervoegde Alla me, haar moeder zorgde in Armenië voor de kinderen. Aanvankelijk wilden we blijven, maar we misten onze familie. In 2020 keerden we terug. Misschien was het leven in ons geboorteland onderhand beter? Niet echt. In datzelfde jaar moesten onze zonen vechten in de oorlog om Artsakh. Godzijdank overleefden ze het.”